

Baisogalos valsčiaus vandenvardžiai

Laimutis Bilkis

Lietuvių kalbos institutas

Baisogalos valsčiaus vandenvardžiai, t. y. upių, upelių, griovių, ežerų bei visų šių objektų dalių vardai, yra surinkti 1935 m. Tuomet Lietuvos Respublikos švietimo ministerijos iniciatyva buvo renkamas visas Lietuvos žemės vardynas. Vietovardžiai iš visų miestų, miestelių, bažnytkaimių, kaimų, viensėdžių, dvarų buvo surašomi į minėtos ministerijos išsiuntinėtas anketas, kurias dažniausiai užpildydavo pradinė mokyklų mokytojai. Informacijos pateikėjai buvo vietiniai gyventojai.

Peržvelgus Baisogalos valsčiaus anketas matyti, jog jos užpildytos labai kruopščiai ir išsamiai. Iš viso užrašyti 66 vandenvardžiai: 65 upių, upelių, griovių, jų dalių vardai ir tik vienas ežero vardas. Šalia vandenių vardų nurodyta daug papildomos informacijos – aprašyta, pro kokias gyvenamąsias vietas upė, upelis ar griovys teka, iš kur išteka, į ką įteka, apibūdintas šių objektų ilgis ir plotis, dažnai netgi pastebima, ar jie teka visą laiką, ar išdžiūsta, ir pan. Tiek ir anketose užrašyti vandenvardžiai, tiek ir duomenys apie jais įvardijamas vietas labai vertingi, nes nemaža dalis šių vandens objektų jau išnyko, ir tik tarpukario Lietuvos duomenys padeda atkurti Baisogalos valsčiaus vandenvardžių sistemą, leidžia patyrinėti juos keliais kalbiniais požiūriais.

Daugelį kalbamosios teritorijos vandenių vardų kartu su visais kitais Lietuvos vandenvardžiais yra tyręs žymiausias lietuvių hidronimikos specialistas prof. Aleksandras Vanagas. Išanalizuota jų daryba, paaiškinta kilmė bei semantika¹. Šio mokslininko darbais straipsnyje remiamasi daugiausia. Kita vertus, į mokslinių tyrimų sritį yra patekę ne visi Baisogalos valsčiaus mažesnių vandens objektų, ypač upelių, vardai, todėl šiame straipsnyje jie analizuojami pirmą kartą. Be to, minėtuose darbuose Baisogalos vandenvardžiai aptarti viso lietuvių upių ir ežerų vardyno kontekste, todėl iki šio neaiški, t. y. koncentruotai neišanalizuota, jų kalbinė specifika.

Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes išryškėja Baisogalos valsčiaus vandenvardžių tyrimo tikslas – nustatyti jų kilmės šaltinius pateikiant ir naujų originalių hipotezių, apibūdinti kilminius sluoksnius, išanalizuoti semantikos (motyvacijos) ypatumus ir darybos būdus bei tipus.

I. Vandenvardžių kilmė bei semantika (motyvacija)

Vandenvardžių atsiradimo laikas yra nevienodas. Nuo to priklauso ir jų kilmės aiškinimas. Patys seniausi yra tie, kurie galėjo atsirasti dar prieš lietuvių ir apskritai baltų kalbų susidarymą. Todėl ir jų kilmei paaiškinti nepakanka lietuvių bei baltų kalbų duomenų – kilmės rakto reikia ieškoti įvairiose indoeuropiečių ar netgi finougrių kalbose. Kitą labai senų vandenvardžių grupelę sudaro bendrabaltiškieji upėvardžiai. Jų kilmė ga-

¹ Žr. Vanagas A. *Lietuvos TSR hidronimų daryba*, Vilnius, 1970; Vanagas A. *Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas*, Vilnius, 1981; Vanagas A. *Lietuvių hidronimų semantika, Lietuvių kalbotyros klausimai*, 21, 1981, t. 21, p. 4–153.

lima paaiškinti lietuvių kalbai labai artimų baltų (latvių, prūsų) kalbų duomenimis. Likusiųjų vandenvardžių kilmei paaiškinti pakanka lietuvių kalbos žodžių, be to, galima nuspėti ir jų atsiradimo motyvus, kurie yra labai įvairūs.

Beñdrė upl. Prasideda² Praščiūnų kaime, ūkininko Okuličiaus lauke, ir teka rytų kryptimi. Įteka į Palōną to paties kaimo laukuose. **Bendrystà** upl. Teka į šiaurę nuo Ožaičių kaimo, 1 km ilgio, vasarą išdžiūsta. Kilmės požiūriu vandenvardžiai sietini su liet. *beñdras*, -à „priklausantis visiems, visų; kartu naudojamas“³, *beñdrė*, *bendrė* „bendra pieva, bendras laukas“, *bendrystà* „draugystė, bendravimas“. Matyt, tai upeliai, kuriais bendrai naudojosi (žvejojo, skalbė, girdė gyvulius ar pan.) visi kaimų, pro kuriuos jie tekėjo, gyventojai arba kurie tiesiog buvo bendra kaimiečių nuosavybė.

Beržė up. Išteka iš Miežaičių kaimo pelkių, teka pro Augmėnų kaimo vakarinę dalį, įteka į Šušvę ties Kelmynų viensėdžiu. Yra 3–4 m pločio, vasarą vietomis išdžiūdavo, 1933 m. pagilinta, todėl po to jau neišdžiūsta. **Beržytė** up. Teka Skėmių kaime, per Parōtų laukus, įteka į Bókštupį iš dešinės pusės, vasarą išdžiūsta. Sietinas su liet. *bėržas* „lapuotas medis balta tošimi“, *beržytė* „jaunų berželių miškas, beržynėlis“. Šie upėvardžiai galėjo atsirasti dėl to, kad upių pakrantėse auga beržai, ar pan.

Býdłago upėlis. Išteka iš Pašilės balos, teka (tik pavasarį) pro Vabalių dvaro pietrytinę dalį ir Ožaičių kaimo laukuose įteka į Vádaktą. Vasarą išdžiūsta. Pirmasis dėmuo sietinas su lenk. *bydło*, *bydlak* „gyvuliai, galvijai“⁴. Galbūt prie upelio buvo ganomi ir jame girdomi gyvuliai.

Bilio upėlis. Teka Pašakių kaime. Pirmasis dėmuo kilęs iš asmenvardžių *Bilys*, *Bilis*, *Bilius*. Tai upelis, priklausęs žmogui, pavarde *Bilys*, *Bilis* ar *Bilius*.

Býzdelis, **Bizdelis** up. Išteka iš Liaudiškių kaimo pelkių, teka pro Gánkių kaimą, įteka į Daugývenę. Vasarą išdžiūsta. Kilmės požiūriu abu variantai sietini su liet. *býzdinti*, *bizdinti* „eiti (ppr. lėtai), bindzinti, styrinti“, *bizdis*, -ė „kas bizdinėja, vaikštinėja be darbo“. Motyvas tokiems vandenvardžiams atsirasti galėjo būti lėta upės tėkmė ar pan.

Bliorkis up. Teka (tik smarkiai palijus) Januškónių kaimo pietinėje dalyje, įteka į Kūteną. Ši vandenvardžio forma laikoma netikslia, atsiradusia iš **Bliurkis*⁵, kuri sietina su liet. *bliūruti* „bjurti, šlapti; tižti“, *pabliurkti* „pašlapti, patižti“, *bliurūs* „skystas, šlapias“.

Bókštupis, **Bókštupelis** up. Teka (tik pavasarį ir rudenį) Skėmių kaimo šiaurės vakarų dalyje, per Parōtų laukus, įteka į Dotnuvėlę iš dešinės pusės. Vasarą išdžiūsta. Upės vardas kilęs iš liet. *bókštas* „koko pastato smailas paaukštinimas; bonia“. Matyt, šalia yra ar seniau buvęs koks nors statinys su bokštu ar pan.

Bruzdėlė up. Teka (tik pavasarį) pro Avžiškių kaimą, palei Ožaičių kaimo ribą ir įteka į pastarojo kaimo laukus. Vardas sietinas su liet. *bruzdėti* „judėti, krutėti, nerimti“. Taip galėjo būti pavadinimas dėl sraunios, greitos tėkmės ar pan.

Čivilupis, **Čiviliupis** up. Teka Vabalių kaime, per ūkininko Karecko lau-

² Straipsnyje perteikiama informacija apie 1935 m. užrašytus Baisogalos valsčiaus vandenvardžius, todėl kalbant apie jais įvardijamus objektus vartojamas esamasis laikas, nepaisant to, kad šiuo metu vienas ar kitas vandens objektas jau gali būti pakitęs ar išnykęs.

³ Bendrinių lietuvių kalbos žodžių reikšmės nurodomos iš *Lietuvių kalbos žodyno* (Vilnius, 1956–2002, t. 1–20).

⁴ Słownik języka polskiego, Warszawa, 1900, t. 1.

⁵ Žr. Vanagas A. *Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas*, Vilnius, 1981, p. 67.

ka, įteka į Vābalį. Vandenvardžiai greičiausiai kilę iš avd. *Čivilis*. Taigi tai būtų šią pavardę turinčiam žmogui priklausanti upė.

Dotnuvėlė up. Teka per Skėmių kaimo laukų vidurį, Nevėžio dešinysis intakas (įteka jau ne Baisogalos valsčiuje). Manoma, jog senesnė upės vardo forma buvo *Dotnavà*. Ji laikoma labai sena: šaknis *do-* kildinama iš senesnės **dā-* ir siejama su indoeuropiečių šaknimi **dā-* „skystas, takus; tekėti“, sanskrito *dā-nu-* „kiekvienas lašantis skystimas, lašnojimas, varvėjimas, rasa“, avestos *dā-nu-* „upė; srovė, srautas“ ir pan.⁶ Tos pačios kilmės gali būti dar keli lietuvių vandenvardžiai: *Domijà* up. (Sedà, Mažeikių r.), *Dótamas* up. (Gražiškiai, Vilkaviškio r.).

Dūsūpis, Dusupjys up. Išteka iš Júodlieknio balos Brėiviškių viensėdyje, teka (tik pavasari) pro Avžiškių kaimo pietinę dalį, įteka į Vādaktį už Baisogalos valsčiaus ribų. Abu vandenvardžio variantai greičiausiai sietini su liet. *dūsti* „stigti oro, trokšti, ilsti; dvisti, švinkti, gesti“. Motyvas tokiems vandenvardžiams atsirasti galėjo būti lėta upės tėkmė arba nemalonus „uždusęs“ vandens kvapas.

Gelėžūpis up. 2 km ilgio, išteka iš pelkėtų pievų, teka pro Skėmių kaimą į vakarus, ties Kazio Nakučio sodyba įteka į Dotnuvėlę iš kairės pusės. Upėvardis kilęs iš liet. *geležis* „labiausiai paplitęs gamtoje metalas“. Galbūt upė taip pavadinta dėl spalvinio vandens ir geležies panašumo arba dėl to, jog į upę įvairiais tikslais buvo nardinami geležiniai įrankiai ir kiti iš geležies padaryti daiktai.

Gylė, Gylė up. Prasideda Buivio miške, teka Paberžlių kaimo vakarinėje dalyje, įteka į Bežę. 10 m pločio, 200 m ilgio, buvo labai gili, neišdžiūdavo net ir sausiausią vasarą, tačiau dabar (t. y. 1935 m. – aut. past.) vanduo išleistas. Upėvardis kildintinas iš liet. *gilūs*, -i „toli einantis nuo paviršiaus į centrą, dubus“, dar plg. liet. *gylė, gylė* „giluma, gilioji ežero ar upės vieta“. Vardas atsiradęs, kaip nurodyta ir jo užrašytojo, dėl upės gilumo.

Gluoksnupjys up. Teka Pašakių kaime, įteka į Liāudę. Kildintinas iš liet. *gluoksnis* „gluosnių šeimos medis; žilvitis“. Motyvacijos požūriui tai yra upė, kurios pakrantėse auga gluosniai, ar pan.

Grauzūpis up. Teka Augmėnų kaime. Galimos dvi upėvardžio kilmės interpretacijos: gali būti kilęs iš liet. *gráužti* „trinti, zulinti, dilinti“, šiuo atveju tai būtų krantus graužianti, t. y. skalaujanti, ardanti, arba išgraužtų krantų upė; kita vertus, gali būti iš liet. *gráužas, graūžas* „smulkūs akmenukai; žvyras, žvirgždas; potvynio sunešta smėlio krūva, salelė; žvirgžduotas, smėlėtas upės ar ežero pakraštys, kriaušis“, šiuo atveju tai būtų upė, kurios dugne daug žvirgždo, žvyro, smėlio, ar pan.

Imantų upėlis. Teka Valatkėnių viensėdyje, 1 km ilgio. Upėvardis kilęs iš avd. *Imantas*. Tai upelis, priklausantis žmogui, vardu ar pavarde Imantas.

Įštakis up. Teka pro Skėmių kaimą į šiaurės vakarus, link Baisogalos miško, įteka į Dotnuvėlę. Vardas kilęs iš liet. *įštakis* „versmė; upės pradžia; išbėgis; iš upelio ar balos ištekantis upeliukas; griovys vandeniui nubėgti“. Taigi ši upė, matyt, išteka iš kokio nors kito upelio, versmės ar balos.

Júodupis up. Teka Júodupių kaime, įteka į Bežę, niekada neišdžiūsta. Vardas kildintinas iš liet. *júodas*, -à „anglies spalvos, tamsus“. Vandenvardžio motyvacija susijusi su vandens ypatybėmis – matyt, tai upė, kurios vanduo yra tamsus. Pažymėtina, jog Lietuvoje yra ypač daug

⁶ Žr. Vanagas A. *Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas*, Vilnius, 1981, p. 89.

iš žodžio *júodas*, -à kilusių vandenvardžių: vien upėvardžių *Júodupis* priskaičiuojama apie 60, o *Júodupė* – apie 20.

Kamšėlė up. Išteka iš Pašilės balos, teka pro Mamačiūnkos viensėdžio vakarinę dalį, Antanāvo viensėdyje įteka į Vabalėlį. Vardas kilęs iš liet. *kamšà* „žabais, virbais iškimštas, išklotas kelias; perkolas, persėda (upėje); klampi vieta“. Motyvas tokiam upėvardžiui atsirasti galėjo būti upėje esantis perkolas, t. y. žabų užtvara, ar pan.

Kaŗčiupis up. Teka (tik palijus) Januškonių kaimo rytuose, įteka į Kùteną. Vasarą išdžiūsta. **Kartėlės** giliausia vieta Liáudės upėje, Pašakių kaime. Abu upėvardžiai sietini su liet. *kartùs*, -ì „gailus, aštraus skonio“, jų atsiradimo motyvacija susijusi su vandens skonio savybėmis: tai upė (ir vieta upėje), kurios vanduo kartus.

Kārupis up. Išteka iš balų, teka Ūžpurvių kaime, įteka į Liáudę iš kairės pusės. Vasarą išdžiūsta. Upėvardis laikomas labai senu, turinčiu atitikmenų kitose indoeuropiečių kalbose: prancūzų *Carus*, airių *Carad* ir kt.; siejamas su indoeuropiečių šaknimi **kar-* „kietas; akmuo, akmeninis“⁷. Tos pačios kilmės gali būti dar keli lietuvių vandenvardžiai: *Kāris* ež. (Pabradė, Švenčionių r.), *Karautis*, *Karautė*, *Kārautė* up. (Pasvalys), *Karulė* up. (Alantà, Molėtų r.).

Kelnis up. Išteka iš Vaitkūnų kaimo laukų, teka Bučiūnų kaime, įteka į Kùteną. Vasarą išdžiūsta. Greičiausiai vardas sietinas su liet. *kėlnės* „ant juosmens ir kojų dėvimas drabužis“, o jo motyvacija tokiu atveju būtų susijusi su upės konfiguracija: galbūt tekėjimo kryptis (vaga) yra kreiva, išsišakojusi ar pan.

Kemsrūtas, Kiemsrūtas up. Išteka iš pelkių, teka pro Ūžpurvių, Ožaičių kaimus, įteka į Liáudę iš kairės pusės. Upėvardžiai greičiausiai kilę iš liet. **kemsras*, kuris iš *kėmsas* „samanomis ar žole apžėlęs kelmas ar žemės kauburėlis, kešas“; kad žodis **kemsras* gyvojoje kalboje galėjo būti vartojamas, rodo žodynuose esantis giminiškas variantas *kėmszras*, kurio reikšmė tokia pati, kokia ir žodžio *kėmsas*. Motyvacijos požiūriu tai galėtų būti upė, tekanti per vietas, kur daug kelmų ir kemsų.

Kiŗšinas up. Išteka iš Natáičių kaimo balų, teka pro Biliūnų, Diauderių kaimus, Moralinės dvarą, Pákiršinių kaimo pietinę dalį, Vileikių dvarą, Praščiūnų kaimo šiaurės rytų pusę, įteka į Nevėžį iš dešinės pusės jau ne Baisógalos valsčiaus teritorijoje. Upėvardis yra labai senas, turi daugiau tos pačios kilmės giminaičių – lietuvių vandenvardžių: *Kiŗšn-ó-upis* up. (Plūngė), *Kiŗš- Valkis* up. (Vidùklė, Rasėinių r.), *Kiŗkšnóvė* up. (Betýgala, Rasėinių r.) ir kt.; visi jie sietini su prūsų *kiŗsnan* „juodas“, indoeuropiečių *kŗşná-* „juodas, tamsus“⁸.

Kutenà up. Išteka iš Zažėcos miško, teka Januškonių kaimo pietinėje dalyje ir Kùtiškių viensėdžio rytuose, įteka į Daugývenę iš dešinės pusės. Upėvardžio kilmė nėra visai aiški. Galbūt sietinas su liet. *kùsti* (*kuńta*, *kùto*) „stiprėti, augti, tarpti“, *kùtinti* „daryti, kad atkustų, atsigautų“, *kuŗrùs* „greitas, smarkus, vikrus“. Motyvacija šiuo atveju būtų susijusi su upės sraunumu: greitai, srauniai tekanti upė ar pan.

Liáudė, Liaudė up. Išteka iš Komarų miškų, teka Pašakių kaimo šiaurinėje ir Panekeļpių kaimo pietinėje dalyje, įteka į Nevėžį iš dešinės pusės. Upėje yra daug šaltinių, bet vasarą vietomis išdžiūsta. Vardo kilmė nėra iki galo aiški. Galbūt sietinas su liet. *liáudis* „žmonės; mi-

⁷ Žr. Krahe H. *Unsere ältesten Flussnamen*, Wiesbaden, 1964, S. 58–59; Nicolaisen W. Die alteuropäischen Gewässernamen der Britischen Hauptinsel, *Beiträge zur Namenforschung*, 1957, H. 3, S. 247–250; Žr. Vanagas A. *Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas*, Vilnius, 1981, p. 147.

⁸ Žr. Fraenkel E. *Litauisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1962, B. 1, S. 245.

nia, didelis pulkas žmonių“, tokiu atveju tai galėtų būti daugeliui žmonių (liaudžiai) priklausanti ar daugelio žmonių naudojama upė.

Liaudėlė. Taip vadinama Liáudės pradžia. Upėvardis yra deminutyvinis, kilęs iš upės vardo *Liáudė*, *Liaudė*.

Liaukavà up. Teka (tik smarkiai palijus) Gīrvalakių kaimo lauke iš vakarų į rytus, tame pačiame lauke įteka į Dotnuvėlę. Vasarą išdžiūsta. Upėvardis greičiausiai kildintinas iš liet. *liaukà* „srovė; koks suplaktas daiktas, pliurė“. Motyvas tokiam vardui atsirasti galėjo būti srauniai tekantis ar drumstas upės vanduo.

Lýdiškis. Upelio dalis Vileikių kaimo vakarinėje dalyje, 0,5 km ilgio. Vardas, matyt, kilęs iš liet. *lydys* „lydeka“, nors gali būti asmenvardinės kilmės, plg. pvd. *Lydys*. Pirmu atveju tai būtų vieta, kur yra lydžių, o antru – žmogui, pavarde Lydis, priklausanti upelio dalis.

Mėškupė up. Išteka iš Baisógalos valdiško miško, teka Skėmių kaimo pietvakarinėje dalyje, įteka į Riņšulį. Vasarą išdžiūsta. Upėvardis kilęs iš gyvūno pavadinimo *meškà* „lokys“. Galbūt tai upė, prie kurios būta meškų, ar kada nors čia šis gyvūnas buvo pamatytas.

Nekelpà up. Išteka iš Sirūtiškių miško, teka (tik smarkiai palijus) pro Sirūtiškių dvarą ir Panekeļpių kaimo rytinėje dalyje, įteka į Liáudę iš kairės pusės. Vasarą išdžiūsta. Upėvardis greičiausiai sudarytas iš priešdėlio *ne-* ir šaknies *kelp-*, kuri sietina su liet. *keļpsas* „klaidus“ arba liet. *keļpštas* „tam tikra maža žuvelė, šlepštas, kelbas, kelbukas“.

Pabrastys up. Išteka iš balų Sirūtiškių kaime, įteka į Nekeļpą. Upėvardis kilęs iš liet. *brastà* „negili upės vieta, per kur galima perbristi, pervaziuoti; klampynė; klampis pieva“. Matyt, tai upė, tekanti per klampias vietas ar šalia jų, arba upė, kurioje yra brastų.

Palōnas up. Teka pro Palōnų kaimo, Naulickų ir Navadōlės viensėdžių pietinę dalį, Antanāvos dvarą, Vabalių dvarą bei kaimą, Praščiuų dvarą; Praščiuų kaimo laukuose įteka į Kiršiną iš dešinės pusės. Upėvardis yra tos pačios kilmės kaip ir nemaža grupelė kitų lietuvių vandenvardžių: *Palà* up. (Tvėrai, Rietāvo sav.), *Palaikis* ež. (Batakiā, Tauragės r.), *Palangà* up. (Endriejāvas, Klaipėdos r.), *Palėja* up. (Nemākščiai, Rasėinių r.), *Paliūtė* up. (Ariógala, Rasėinių r.), *Palōnis* up. (Lekėčiai, Šakių r.); dar plg. latvių vietovardžius *Palà*, *Palejs-purovs*. Visi jie yra giminiški su lietuvių ir latvių bendriniais žodžiais *pālios* „užakusių ežerų vietoje didelės pelkės, tyrumai“, *palas*, *paļas* „pelkėtas ežero krantas“, *paleja* „žemuma, slėnis“, *pali* „potvynis, poplūdis, išsiliejimas, pavasarį ar rudenį iš krantų išsiliejęs vanduo“. Vandenvardžiai su šaknimi *pal-* turi atitikmenų kitose indoeuropiečių kalbose: plg. trakų vandenvardį *Palae*, dakų bendrinį žodį *pala* „bala, pelkė, raistas“, lotynų *palus* „bala“⁹.

Piepālių ežeras. Yra į šiaurę nuo Piepālių kaimo, 0,5 ha, dumblino dugno, baigia užaugti. Ežero vardas kilęs iš greta esančio kaimo vardo *Piepāliai*. Motyvacijos požiūriu tai būtų šalia Piepālių esantis ar šiam kaimui priklausantis ežeras. Pastebėtina, jog tai vienintelis Baisógalos valsčiaus ežeras.

Prūdupys up. Išteka iš Šárbalio balos Vileikių kaimo laukuose, teka Vabalių kaimo šiaurine dalimi, įteka į Palōną.

⁹ Žr. Schmid W. P. Baltische Gewässernamen und das vorgeschichtliche Europa, *Indogermanische Forschungen*, 1972, B. 77, H. 1, S. 10; Vanagas A. *Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas*, Vilnius, 1981, p. 241, 242.

Upėvardis kilęs iš liet. *prūdas* „tvenkinys“. Tai gali būti upė, tekanti pro tvenkinį arba ištekanti iš tvenkinio, t. y. Šárbalio balos.

Rybiliškis upl. Teka iš Pašakių kaimo laukų į Liáudę. Upėvardis kilęs iš avd. *Rybilis*. Matyt, upelis priklausė žmogui, pavarde Rybilis, arba tekėjo per jam priklausančią žemę.

Rōkupis up. Ištekta iš Šárbalio balos Vileikių kaimo laukuose, teka šio kaimo šiaurinėje dalyje, taip pat pro Skāpiškio viensėdį; Asteikių kaimo laukuose įteka į Kiršiná iš dešinės pusės. Upėvardis greičiausiai kilęs iš avd. *Rōkas*. Šiuo atveju upė ar jos dalis galėjo priklausyti žmogui, vardu ar pavarde Rokas, arba tekėjo per jam priklausančią žemę.

Rōpedai upl. (ir bala). Teka Valatkōnių viensėdyje. Vardas, matyt, sietinas su liet. *ropà, rōpa* „upės slenkstis, akmeninga sekluma, rēva“. Motyvas tokiam upėvardžiui atsirasti galėjo būti upelyje esantys akmenys ar apskritai upelio seklumas.

Rudbarzdis up. Teka Gĩrvalakių kaimo laukais iš šiaurės į pietus, to paties kaimo laukuose įteka į Liaukāvą. Vasarą išdžiūsta. Upėvardis yra metaforinis, t. y. pagal kažkokį panašumą (galbūt vandens spalvos, upėje augančių barzdą primenančių augalų ar kt.) atsiradęs iš liet. *rūdas* „tamsiai geltonas“ ir *barzdà* „apatinės veido dalies plaukai“.

Rimšupỹs, Rimšulỹs, Rumšulỹs up. Ištekta iš Baisōgalos valdiško miško, teka iš vakarų į rytus pro Skėmių kaimą, Valantino sodyboje įteka į Dotnuvėlę iš dešinės pusės. Vasarą išdžiūsta. Upėvardžių kilmė neaiški. Galbūt sietini su liet. *rĩmšyti* „raminti, tramdyti“, *rĩmšti* „pešti, rauti“, kita vertus, gali būti kilę iš avd. *Rĩmša, Rĩmšas, Rĩmša, Rumšà, Ruĩšas*.

Sálva, Salvūkas up. Ištekta iš Tvariõnbalės, teka pro Sálvos viensėdį, Ūžpurvių kaimą, įteka į Kemsrūtą, 0,5 km ilgio. Vardai sietini su liet. *salvétĩ* „pamažu tekėti, sunktis“. Motyvacijos požiūriu tai būtų nesrauni, lėtai tekanti upė.

Sántakis. Upių santaka Vabalių kaimo ūkininko Lukošiaus žemėje. Vardas kilęs iš liet. *sántakis* „dviejų upių sutekėjimo vieta“.

Serbentynėlis, Serbentinis up. Ištekta iš Baisōgalos valdiško miško, teka pro Skėmių kaimą iš vakarų į rytus, ties Petro Gaidžiūno sodyba įteka į Dotnuvėlę iš dešinės pusės. Upėvardžiai kilę iš liet. *serbentỹnas, serbentỹnė* „vieta, kur auga serbentai“, *serbeĩntas, seĩrbentas, sėrbentas* „vaiskrūmis su valgomomis rūgščiai saldžiomis raudonomis, gelsvomis ar juodomis uogomis“. Matyt, upės pakrantėse augo serbentų krūmai.

Skardėlis upl. Teka Zažėcos dvaro pietinėje dalyje, įteka į Kiršiná. **Skarđdupis** up. Ištekta ir teka per Šarauskų lauką, Kómariškių kaime įteka į tvenkinį. Abu upėvardžiai kilę iš liet. *skarđis, skardỹs, skarđzius* „status šlaitas, krantas, stati atkalnė“. Motyvas šiems vandenvardžiams atsirasti, matyt, buvo statūs upelio ir upės krantai.

Spadāvas rāvas grv. Iš Varnālieknio miško teka pro Andriūnų, Diauderių kaimus ir Baisōgalos dvarą, įteka į Kiršiná. Sudėtinis vardas, kilęs iš skolinio *spadāvas*, plg. lenkų kalbos žodį *spad* „nuolydis, nuolaiduma“¹⁰ ir liet. *rāvas* „griovys; mažas upelis“. Taigi tai griovys, kuriuo nuleidžiamas vanduo.

Šaltiniūkai grv. Dotnuvėlės upės dalis, kuri prasideda Baisōgalos dvaro laukuose, teka pro Jadviĩmpolio dvarą; už Kómariškių kaimo vadinamas Dotnuvėlė. Vardas kilęs iš liet. *šaltĩnis* „iš žemės tekanti vandens versmė“.

Šilupỹs up. Ištekta iš Biliūnų miško, teka Biliūnų kaime, įteka į Kiršiná. Upėvardis kilęs iš liet. *šĩlas* „smėlynuose

¹⁰Vaitkevičiūtė V. *Lenkų–lietuvių kalbų žodynas*, Vilnius, 1979, p. 724.

augantis aukštų, tiesių spygliuočių (ppr. pušų) miškas; krūmais apaugęs laukas, ganykla“. Tokio vardo atsiradimą, matyt, lėmė aplinkybė, jog upė teka per šilą ar šalia jo.

Šveišto Jono upėlis. Išteka iš balos, teka Valatkónių viensėdyje, įteka į Šušvę iš dešinės pusės, 500 m ilgio. Upėvardis kilęs iš šventojo vardo *Jonas*. Motyvus nuspėti yra sunku: galbūt metaforiškai upelis susietas su šv. Jono Krikštytojo, krikštijusio žmones vandenyje, vardu, galbūt šalia upelio kada nors stovėjo kryžius ar kopylstulpis su šio šventojo atvaizdu, galbūt būta dar kitokios motyvacijos.

Šveištravis grv. Teka Rītikų kaimo vakarinėje dalyje, 1,5 m pločio. **Šventupjys** upl. Išteka iš Ožaičių kaimo miško, teka (tik pavasarį) pietų kryptimi. Sudurtiniai vardai, kilę iš liet. *šveištas* ir atitinkamai *rāvas* bei *upė*. Pasakyti, kodėl griovys ir upelis vadinami šventais, sunku, nes anketoje apie tai nėra jokių pastabų.

Taurupėlis upl. Išteka iš Moniūnų kaimo balų, teka Mamačiūvkos viensėdžio pietuose ir Naulickų dvaro laukuose, įteka į Paloną. Upelio vardas kilęs iš liet. *taūras* „dykaragių šeimos žvėris, mūsiškių galvijų protėvis“.

Upėlis upl. Išteka iš Mėdžpjaunio balų, teka Biliūnų ir Užsienio viensėdžiuose, įteka į Lieknę. Vardas kilęs iš vandenvardžiu virtusio bendrinio žodžio *upėlis* „maža upė“.

Vabalėlis upl. Teka vakarų kryptimi pro Mamačiūvkos viensėdį ir Vabalių kaimo vakarinę dalį, šio kaimo laukuose įteka į Vabalį. Vardas kilęs iš upės, į kurią upelis įteka, vardo *Vabaljys*. Lytis su mažybine priesaga *-elis* rodo tikrą arba tariamą upelio mažumą kitos greta esančios upės atžvilgiu. Lietuvoje yra daug panašiu būdu atsiradusių vandenvardžių, kuriuos galima pavadinti tam tikromis „šeimomis“: *Aluotjys* up. (Svėdasai, Anykščių r.) ir *Aluotėlė* up. (Šimónys, Kūpiškio r.), *Beržė* up. (Radviliškis) ir *Beržutė* up. (Šiaulėnai, Radviliškio r.), *Dubjysa* up. (Rozalimas, Pakruojo r.) ir *Dubysėlė* up. (Šeduvà, Radviliškio r.), *Duobė* ir *Duobālė* up. (Tauragė), *Gánsė* ir *Gansikė* up. (Váiguva, Keimės r.), *Kamatjys* up. (Vaškaĩ, Pásvalio r.) ir *Kamatėlė* up. (Saločiai, Pásvalio r.) ir t. t.

Vabaljys up. Išteka iš Moniūnų miško, teka Vabalių kaimo vakarinėje dalyje, įteka į Paloną. Upėvardis kilęs iš liet. *vābalas* „vabzdys kietais antsparniais; bet koks vabzdys“. Motyvacijos požiūriu tai upė, kurioje ar prie kurios yra daug vabalų.

Vadaktà upl. (ir pieva). Teka (tik pavasarį) į šiaurę nuo Deveikių kaimo, pro Aviziškių kaimo pietinę dalį ir Ožaičių kaime, įteka į pastarojo kaimo lauką. Vasarą išdžiūsta. Vardas sietinas su liet. *vādaksnis* „upės įlanka, kuri tik per potvynius susisiečia su upe; vandens užliejama vieta, užlaja“, *vādė* „išdžiūstanti upė, sausupė“. Matyt, motyvas tokiam upėvardžiui atsirasti buvo tas, jog upelis, kaip nurodyta anketoje, vasarą išdžiūsta.

Vardūkšnė, Vardūkšnis up. Teka iš vakarų į rytus pro Vileikių dvaro lauką, įteka į Kiršiną iš kairės pusės jau už Baisógalos valsčiaus ribų. Upėvardis sietinas su kitais lietuvių vandenvardžiais: *Vārdas* up. (Žėlva, Ukmergės r.), *Vārduva, Vārdava* up. (Mažeikiai), *Nevardà* up. (Nevardėnai, Telšių r.), *Verdūlis* up. (Šiluva, Rasėinių r.) ir kt. Visi jie greičiausiai susiję su liet. *vīrti* (*vērda, vīrė*) „kunkuliuoti nuo aukštos temperatūros; burbuliuojant, kunkuliuojant veržtis iš požemių (apie šaltinį)“. Tai galėtų būti greitos tėkmės, šaltiniuota upė.

Velupjys up. Teka Skėmių kaime, įteka į Ruņšulį iš kairės pusės. Vasarą išdžiūsta. Vardas galbūt sietinas su liet. *velė, vėlė* „mirusio žmogaus siela“, bet gali

būti kitokios kilmės, plg. liet. *velėti* (*vėli*) „skalbti, plauti drabužius“; pastaruoju atveju motyvas būtų tai, kad upėje skalbiami drabužiai.

Vertimėlis up. Išteka iš Valkos, teka Užpurvių kaime, įteka į Kārupį iš kairės pusės. **Vertimka** up. Išteka iš Kamšbalės Valatkonių kaime, teka pro Vertimų viensėdžio rytinę dalį, įteka į Liáudę, 2 km ilgio. Abu vandenvardžiai kilę iš liet. *vertimas* „arimas, suarta žemė“. Matyt, tai upės, tekančios per arimus ar dirbamą žemę.

Vilkupis upl. Išteka iš Baisogalos valdiško miško, teka (tik pavasarį ir rudenį) Skėmių kaimo pietvakarinėje dalyje, per Parotūs ir Viėšlaukį, įteka į Ruņšulį iš kairės pusės. Vasarą išdžiūsta. Upelio vardas kilęs iš liet. *vilkas* „panašus į šunį plėšrus miško žvėris“. Galbūt šalia upelio būta vilkų ar šis žvėris kada nors čia pamatytas.

Vilpesjys up. Išteka iš pelkių, teka pro Slabados viensėdį ir Užpurvių kaimą, įteka į Liáudę už Baisogalos valsčiaus ribų. Vasarą išdžiūsta. Upėvardžio kilmė neaiški. Aišku tik tai, jog jis turi atitikmenų latvių vandenvardžiuose, plg. lat. *Vilpīte* up.

Viņgris up. Išteka iš Degsniūkų balos, teka Šilėlių kaimo pietinėje dalyje, įteka į Bežę; 3 km ilgio, 3 m pločio. Neišdžiūsta, 1934 m. pagilinta. Vardas kildintinas iš liet. *vingrūs* „vingiuotas, išsiraitęs“. Motyvas šiam vandenvardžiui atsirasti buvo netiesi upės vaga.

Žydupelis up. Išteka iš Šárbalio balos, teka Vileikių kaimo vakarinėje dalyje, įteka į Rōkupį. Upėvardis kilęs iš tautovardžio *žydas*. Vardo atsiradimo motyvų gali būti įvairių, bet labiausiai tikėtina, jog upė priklausė žydu tautybės žmogui ar tekėjo per jo žemę.

II. Vandenvardžių daryba

Vandenvardžiai sudaryti įvairiais būdais. Pirmiausia išskirtini pirminiai, t. y. tokie, kurie padaryti be papildomų darybos priemonių ir struktūriškai visiškai sutampa su pamatiniu bendrinio žodžiu. Tokių vandenvardžių yra 3. Jų pamatinis žodis yra bendrinis daiktavardis: **Īštakis** : *īštakis*¹¹; **Sántakis** : *sántakis*; **Upėlis** : *upėlis*.

Kiti vandenvardžiai darybos požiūriu yra antriniai, t. y. iš pamatinių bendrinių ar tikrinių žodžių sudaryti panaudojant papildomas darybos priemones. Toliau jie skirstytini į vedinius, dūrinius ir sudėtinius vandenvardžius. Vediniai dar skyla į galūnių, priesagų bei priešdėlių vedinius.

Galūnių vedinių yra 8. Iš daiktavardžių padaryti 4 vediniai: galūnės *-ė* vediniai **Berž-ė** : *béržas*, **Liáud-ė**, **Liaud-ė** : *liáudis*; galūnės *-is* vedinys **Keln-is** : *kėlnės*; galūnės *-ys* vedinys **Vabaljys** : *vābalas*. 3 vandenvardžiai padaryti iš būdvardžių: galūnės *-ė* vediniai **Beñdr-ė** : *beñdras*, *-à*, **Gyl-ė**, **Gjļ-ė** : *gilūs*, *ì*; galūnės *-is* vedinys **Viņgr-is** : *vingrūs*. 1 upėvardis yra galūnės *-a* vedinys iš veiksmazodžio: **Sálo-a** : *salvétī*.

Su priesagomis padaryti vandenvardžiai sudaro vieną iš gausiausių vedinių grupių. Su 18 priesagų išvesti 28 vandenvardžiai. Su priesaga *-akta*: **Vad-aktà** : *vādė*; su priesaga *-ava*: **Liauk-avà** : *liaukà*; su priesaga *-ed-*: **Róp-edai** : *ropà*, *rópa*; su priesaga *-el-* (*-elė*, *-elis*): iš bendrinių daiktavardžių: **Kamš-ėlė** : *kamšà*, **Skard-ėlis** : *skardis*, *skardjys*, *skardžius*, iš kito upėvardžio: **Liaud-ėlė** : *Liaudė*, iš būdvardžio: **Kart-ėlės** : *kartūs*, *-ì*, iš veiksmazodžių: **Bjzd-elis**, **Bjzd-elis** : *bjzdinti*, *bjzdinti*, **Bruzd-ėlė** : *bruzdėti*; su priesaga *-ėl-* (*-ėlis*, *-ėlė*): iš bendrinio daiktavardžio: **Serbentyn-ėlis** : *serbentynas*,

¹¹Darybos skyriuje bendrinių žodžių reikšmės nenurodomos, nes yra pateiktos kilmės aiškinimo skyriuje.

Vertim-ėlis : *vertimas*, iš kitų upėvardžių: **Dotnuv-ėlė** : **Dotnuvā*, plg. *Dotnavā*, **Vabal-ėlis** : *Vabalys*; su priesaga *-ena*: **Kut-enà** : *kūsti* (*kuñta*, *kūto*), *kūtinti*; su priesaga *-esys*: **Vilp-esys** – plg. lat. *Vilpīte*; su priesaga *-inas*: **Kiřš-inas** : prūsų *kirsnan*; su priesaga *-inis*: **Serbent-inis** : *serbeñtas*, *serbentas*, *sėrbentas*; su priesaga *-ysta*: **Bendr-ystà** : *beñdras*, *-à*; su priesaga *-iřkis*: iš bendrinio daiktavardžio: **Lýd-iřkis** : *lydys*, iš asmenvardžio: **Rybìl-iřkis** : *Rybilis*; su priesaga *-ka*: **Vertim-ka** : *vertimas*; su priesaga *-kis*: **Blior-kis** (iš **Bliur-kis*) : *bliurti*; su priesaga *-onas*: **Pal-ònas** : *pālios*; su priesaga *-ukas* (*-iukai*): iš daiktavardžio: **Šaltin-iùkai** : *šaltinis*, iš veiksmažodžio: **Salv-ùkas** : *salvéti*; su priesaga *-ulys*: **Rimš-ulys**, **Rumš-ulys** : *rimšyti*, *rùmšti*; su priesaga *-utas*: **Kemsr-ùtas**, **Kiemsr-ùtas** : **kemsras*, plg. *kėmzras*; su priesaga *-ukšn-* (*-ukšnė*, *-ukšnis*): **Vard-ùkšnė**, **Vard-ùkšnis** : *virti* (*vėrda*, *vėrė*).

2 vandenvardžiai yra priešdėlių vediniai: *ne-* vedinys: **Ne-kelpa** – plg. *keļpšas*, *keļpštas*; *pa-* vedinys: **Pa-brastys** : *brastā*.

Iš dviejų pamatinių žodžių sudurti vandenvardžiai vadinami dūriniais. Jų yra 22. Tai viena iš gausiausių darinių grupių. Pagal pirmąjį pamatinį žodį jie skirstytini į daiktavardinius, būdvardinius ir veiksmažodinius. Daugiausia dūrinių pirmųjų sandų yra iš bendrinių daiktavardžių: **Bókšt-upis**, **Bókšt-upelis** : *bókštas* ir *ùpė*, *upėlis*, **Gelėž-upis** : *geležis* ir *ùpė*, **Gluoksn-upys** : *glúoksnis* ir *ùpė*, **Mėšk-upė** : *meškà* ir *ùpė*, **Prūd-upys** : *prūdas* ir *ùpė*, **Skařd-upis** : *skařdis*, *skardys*, *skařdžius* ir *ùpė*, **Šil-upys** : *šilas* ir *ùpė*, **Taur-upėlis** : *taūras* ir *upėlis*, **Vel-upys** : *velė* ir *ùpė* (kita vertus, gali būti iš veiksmažodžio *velėti*, *vėli*), **Viłk-upis** : *vilkas* ir *ùpė*, **Žýd-upelis** : *žýdas* ir *upėlis*; 2 dūrinių pirmieji pamatiniai žodžiai yra asmenvardžiai: **Čivìl-upis**, **Čivìl-iupis** : *Čivìlis* ir *ùpė*, **Ròk-upis** : *Ròkas* ir *ùpė*. 6 dūrinių pirmieji sandai yra iš būdvardžių: **Júod-upis** : *júodas* ir *ùpė*, **Kařč-iupis** : *kartūs*, *-ì* ir *ùpė*, **Kār-upis** – plg. upėvardžius *Kāris*, *Kar-autis*, *Kar-autė*, *Kār-autė*, *Kar-ulė*, **Rud-barzdis** : *rūdas*, *-à* ir *barzdà*, **Šveñt-ravis** : *šveñtas* ir *rāvas*, **Švent-upys** : *šveñtas*, *-à* ir *ùpė*. Likusiųjų 3 dūrinių pirmieji dėmenys greičiausiai kilę iš veiksmažodžių: **Dùs-upis**, **Dus-upys** : *dūsti* ir *ùpė*, **Grauž-upys** : *gráužti* ir *ùpė*, **Rimš-upys** : *rimšyti* ir *ùpė*.

Iš dviejų atskirų žodžių susidedantys vandenvardžiai (jų yra 6) vadintini sudėtiniais. Dauguma (5) priskirtini kilmininkiniams, t. y. jų pirmasis žodis yra kilmininko linksnio; vieno iš jų pirmasis dėmuo greičiausiai kilęs iš bendrinio daiktavardžio: **Býdłago upėlis** – plg. lenk. *bydło*, *bydlak* ir liet. *upėlis*; 3 upėvardžių pirmieji dėmenys kilę iš asmenvardžių: **Bìlio upėlis** : *Bilys*, *Bìlis*, *Bìlius* ir *upėlis*, **Ìmantų upėlis** : *Ìmantas* ir *upėlis*, **Šveñto Jòno upėlis** : *šveñtas Jònas* ir *upėlis*; dar 1 vandenvardžio pirmojo dėmens pamatinis žodis yra gyvenamosios vietos vardas: **Piepālių ėžeras** : *Piepāliai* ir *ėžeras*. Vienas sudėtinis vandenvardis laikytinas vardininkiniu, nes abu jo dėmenys yra vardininko linksnio: **Spadāvas rāvas** : **spadāvas*, kuris iš lenk. *spad*, ir *rāvas*.

Atlikus Baisogalos valsčiaus vandenvardžių analizę galima padaryti keletą išvadų, nurodančių šių vietovardžių kilmės, semantikos (motyvacijos) ir darybos ypatumus.

1. Kilmės požiūriu išskirtini indoeuropietiškojo, bendrabaltiškojo, lietuviškojo sluoksnio ir iš kitų kalbų žodžių kilę vandenvardžiai.

2. Indoeuropietiškajam sluoksniui priklauso tie, kurie galėjo atsirasti dar prieš lietuvių ir apskritai baltų kalbų susidarymą. Jų kilmei paaiškinti nepakanka lietuvių

bei baltų kalbų duomenų – kilmės raktą reikia ieškoti kitose indoeuropiečių ar netgi finougrų kalbose. Tokiais galima laikyti vandenvardžius *Dotnuvėlė, Kārupis, Palōnas*.

3. Bendrabaltiškujų vandenvardžių grupę sudaro tie, kurių kilmę galima paaiškinti lietuvių kalbai labai artimų baltų (latvių, prūsų) kalbų duomenimis. Jiems priskirtini upėvardžiai *Kiršinas, Vilpesj̄s*.

4. Lietuviškojo sluoksnio vandenvardžių kilmei paaiškinti pakanka lietuvių kalbos žodžių, be to, galima nuspėti ir jų atsiradimo motyvus. Tokių yra daugiausia – 59.

5. Iš kitų kalbų žodžių kilusių vandenvardžių kilmės šaltinis yra slavų kalbos. Šiam sluoksniui priskirtini upėvardžiai *Bjūdlago upėlis, Spadāvas rāvas*.

6. Vandenvardžių semantika arba atsiradimo motyvacija labai įvairi, bet galima išskirti dažniau pasitaikančius motyvus. Tai vandens fizinės savybės, t. y. spalva, skonis, kvapas, tekėjimo ypatybės, taip pat krantų bruožai; be to, yra nemaža augalinės bei gyvūninės semantikos (motyvacijos) ir priklausomybę rodančių upių bei ežerų vardų.

7. Darybos požūriu vandenvardžiai yra pirminiai, t. y. sutampantys su bendriniais žodžiais, ir antriniai, t. y. sudaryti panaudojant papildomas darybos priemones.

8. Antriniai vandenvardžiai yra vediniai, dūriniai ir sudėtiniai. Dažniausiu ir produktyviausiu laikytinas priesaginis darybos būdas (28 vediniai), kiek mažiau produktyvus sudūrimas (22 dūriniai), po to eina galūnių vediniai (8), sudėtiniai vandenvardžiai (6) ir priešdėlių vediniai (2).

Literatūra

- Vietovardžių su priešdėliu *pa-* ir galūne *-ė* kirčiavimas, *Kalbos kultūra* 67, 1995, p. 79–86.
- Lietuvių helonimai: termino teikimas, sąvoka, vieta toponiminėje sistemoje, *Lituanistica* 1(29), 1997, p. 35–57.
- Dėl lietuvių senųjų helonimų, *Lituanistica* 3(31), 1997, p. 54–65.
- Dėl lietuvių upėvardžio *Pamalgebala* kilmės, *Baltistica* 32(1), 1997, p. 117–118.
- Lietuvių priesaginiai deminutyviniai helonimai, *Acta Linguistica Lithuanica, Lietuvių kalbotyros klausimai* 41, 1999, p. 51–95.
- Litauische Namenforschung seit 1990, *Namenkundliche Informationen* 79/80, 2001, S. 245–260 (su G. Blažiene).
- Dėl kalno vardo *Ledakalmis*, *Kalbos kultūra* 74, 2001, p. 104–108.
- Dėl miesto vardo *Kaišiadōrys* kilmės, *Acta Linguistica Lithuanica, Lietuvių kalbotyros klausimai* 47, 2002, p. 1–7.
- Dėl kai kurių lietuvių vandenvardžių kilmės, *Baltų onomastikos tyrimai*, Vilnius, 2006, p. 47–62.
- Freankel E. *Litauisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1962, B. 1.
- Krahe H. *Unsere ältesten Glusnamen*, Wiesbaden, 1964.
- Lietuvių kalbos žodynas*, Vilnius, 1956–2002, t. 1–20.
- Nicolaisen W. Die alteuropäischen Gewässernamen der Britischen Hauptinsel. *Beiträge zur Namenforschung*, 1957, H. 3, S. 209–268.
- Schmid W. P. Baltische Gewässernamen und das vorgeschichtliche Europa. *Indogermanische Forschungen*, 1972, B. 77, H. 1, S. 1–18.
- Słownik języka polskiego*, Warszawa, 1900, t. 1.
- Vaitkevičiūtė V. *Lenkų-lietuvių kalbų žodynas*, Vilnius, 1979.
- Vanagas A. *Lietuvos TSR hidronimų daryba*, Vilnius, 1970.
- Vanagas A. *Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas*, Vilnius, 1981.
- Vanagas A. Lietuvių hidronimų semantika, *Lietuvių kalbotyros klausimai*, t. 21, 1981, p. 4–153.

Straipsnio rankraštis gautas 2004 06 29, serijos „Lietuvos valsčiai“ Mokslo darbų komisijos įvertintas 2006 03 21, skelbti parengtas 2009 06 29.

Straipsnis numatomas spausdinti „Lietuvos valsčių“ serijos monografijoje „Baisogala“ (vyr. redaktorius ir sudarytojas *Jonas Linkevičius*).

Straipsnio kalbos redaktorė *Albina Venskevičienė*, korektorė *Vida Kasparavičienė*, anglų k. redaktorius, vertėjas *Aloyzas Pranas Knabikas*.

Straipsnio priedai, skelbiami atskirai (specializuotuose rinkinio skyriuose):

1. Straipsnio santrauka anglų kalba.
2. Žinios apie autorių.

© Skelbiant ar bet koku būdu panaudojant bet kurį svetainės www.llt.lt tekstą ar jo dalį kartu su juo privaloma skelbti interneto svetainės „Lietuvos lokaliniai tyrimai. www.llt.lt“ visą nesutrumpintą pavadinimą, straipsnio autorių, straipsnio pavadinimą, „Lietuvos valsčių“ serijos ir monografijos, kuriai straipsnis parašytas, pavadinimus bei straipsnio paskelbimo svetainėje www.llt.lt datą.